

MUUTTOLIIKESYMPOSIUM 20.-21.11.1975
RUISSALON KONGRESSIHOTELLI, TURKU

Suomessa vaihtoi asuinpaikkakuntaa noin 280 000 ihmistä vuonna 1974. Valtakunnan sisäiseen muuttoliikkeeseen verrattuna siirtolaisuus maan rajojen ulkopuolelle on viime vuosina ollut vähäistä; vuonna 1974 noin 10 000 henkeä muutti Suomesta muihin pohjoismaihin ja hieman enemmän palasi takaisin.

Laajuudestaan ja sen lähes kaikilla elämän aloilla tuntuvista vaikutuksista huolimatta maan sisäiseen muuttoliikkeeseen ei ole kiinnitetty sen ansaitsemaa huomiota. Erilaisiin osatekijöihin ja haittavaikutuksiin on kyllä puututtu, mutta toistaiseksi ongelmaa ei ole tarkasteltu kokonaisuudessaan muuttajan lähtöalueen, uuden asuinpaikkakunnan ja ennen kaikkea muuttajan näkökulmasta käsin.

Maan sisäistä muuttoliikettä, jonka negatiivista ilmenemistä sanotaan ruuhkautumiseksi, on tapahtunut erityisesti Uudenmaan läänin, jonka väkiluku on melkein kaksinkertaistunut sodan jälkeen. Uudellamaalla asuu 105 henkeä neliökilometrillä, mutta koko maassa noin 15 henkeä neliökilometrillä. Uudenmaan läänin on sijoittunut 22 % väestöstämme ja 28 % bruttokansantuotteestamme.

Paine on kohdistunut erityisesti Helsingin seudulle, jonka väestönlisäyksestä 1960-luvulla 80 % johtui muuttoliikkeestä. Muualta Suomesta muutti vuosittain 14 000 henkeä; 1970-luvulla muuttaminen on hidastunut - kehitysalueiden väestöreservit aikavat ehtyä ja aluepolitiikka purra.

Ensi vaiheessa väestöpaine kohdistui Helsingin kaupunkiin. Viime vuosina Helsingistä on muutettu ympäröiville alueille ja kasvuvyöhyke on ollut 20-30 km säteellä. Nopeimmin kasvoi Vantaa vuonna 1974. Muuttoliike on aiheuttanut suuria taloudellisia vaikeuksia näiden alueiden kunnille, mikä ilmenee mm. verodyriin kohdistuvana paineena. Erään mielipidetiedustelun mukaan Helsingin seudun ruuhkautuminen koettiin kolmanneksi pahimmaksi yhteiskunnalliseksi ongelmaksi väkivallan sekä verotuksen epäoikeudenmukaisuuden jälkeen. Muuttoliikkeen vaikutukset tuntuvat kaikilla elämän aloilla. Piispa Aimo T. Nikolainen totesi äskettäin: "Etelään suuntautuva muuttoliike on lisännyt Helsingin hiippakunnan seurakuntien tehtäviä kaksinkertaiseksi."

Uusimpien tietojen mukaan pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo, Vantaa) väkiluvun kasvu on hidastunut. Ajankohtainen alkaa olla kysymys muuttoliikkeen jälki-

hoidosta, eli muuttajien ja lähtöalueille jääneiden sopeutumisesta ja viihtyvyydestä eli lyhyesti sanottuna heidän elämänsä laadusta. Tässä on viitattu lähinnä Helsingin seutuun, mutta muuttoliike koetaan ongelmana yhtä hyvin Turussa, Tampereella, Oulussa ja muissa suurissa kasvukeskuksissa samoin kuin maaseudun väestökeskuksissa ja haja-asutusalueilla, erityisesti syrjäseuduilla.

Siirtolaisuusinstituutin tehtäväkenttään kuuluu myös maan sisäinen muuttoliike. Syyskokouksessaan 22.11.1974 valtuuskunta päätti järjestää tutkijoille, suunnittelijoille ja päätöksentekijöille tarkoitetun valtakunnan sisäistä muuttoliikettä käsittelevän symposiumin. Kokouksessaan 11.4.1975 valtuuskunta asetti valmistelevan toimikunnan, jonka puheenjohtajaksi nimitettiin arkkitehti Raimo Narjus edustuen Seutusunnittelun Keskusliittoa ja sihteeriksi maisteri Sakari Sivula Varsinais-Suomen Seutukaavaliitosta. Muiksi jäseniksi valittiin instituutin johtaja Olavi Koivukangas sekä edustaja työvoimaministeriöstä. Saamiensa valtuuksien perusteella toimikunta täydensi itseään seuraavilla jäsenillä: maisteri Kari Hieta- la Työvoimaministeriön edustajana, pastori Jouni Apajalahti Perheasiainneuvottelu- keskukselta, apul.prof. Lauri Hautamäki Helsingin yliopistosta, maisteri Aimo Pulk- kinen Väestöliitosta.

Symposiumin tarkoituksena on tarkastella muuttoliikettä kokonaisuudessaan ja erityisesti niitä alueita, jotka ovat viime vuosien keskusteluissa ja tutkimuksissa jääneet vähäiselle huomiolle. Ongelmakentän selvityksen ohella tarkoituksena on käsitellä niitä asioita, joista tietoja ei ole saatavissa, ja suositella tutkimusaiheita näistä aukkokohtista. Yhtenä lähtökohtana on myös alustusten, keskustelujen, yh- teenvedon sekä symposiumin tuloksena mahdollisesti syntyvän tutkimustoiminnan käyttökelpoisuus yhteiskuntasuunnittelussa ja päätöksenteossa. Huomio kohdistetaan pääasiassa muuttavaan ihmiseen, hänen muuttomotiiveihinsa, odotuksiinsa, valintoi- hinsa, kokemuksiinsa ja käsityksiin yhteiskunnan tehtävistä muuttoliikkeen ohjauk- sessa.

Symposiumin alustukset ja puheenvuorot pyydetään etukäteen kirjallisina ja kir- joittajat esittelevät ne symposiumissa käytävien keskustelujen pohjaksi, ts. symposium ei ole sisälukutilaisuus vaan painopiste on mielipiteiden vaihdolla. Symposiumin asiakirjat tullaan myöhemmin julkaisemaan Siirtolaisuusinstituutin julkaisusarjassa. Alustavasti on suunniteltu TV-ohjelmaa symposiumista ja sen teemasta.

Koska symposiumiin voidaan ottaa vain rajoitetusti osanottajia, pyydetään asiasta kiinnostuneita ottamaan yhteyttä instituutin toimistoon. Valtuuskunnan ja hallituksen jäsenille toimitetaan kutsut erikseen.

Tervetuloa Turkuun Muuttoliikesymposiumiin 20.21.11.1975.

	OHJELMA	TEEMA
	TORSTAI 20.11.1975	
12.00	ILMOITTAUTUMINEN Lounas	Muuttoliikkeen tarkastelukulma symposiumissa on valittu niiltä alueilta, jotka viime vuosina ovat olleet vähemmän esillä.
13.00	SYMPOSIUMIN AVAUS Seutukaavajoht. Raimo Narjus	Huomio kohdistetaan pääasiassa muuttavaan ihmiseen. Mitä elinkeinorakenteen muutos vaikuttaa yhtäältä muuttavan ihmisen ja toisaalta niiden alueiden olosuhteisiin, joita voimakkaat väestömuutokset ovat kohdanneet. Symposiumin lähtökohtana käsitellään maassamuuton historiaa sen yhteiskunnallisia ilmenemismuotoja sekä Euroopassa että erityisesti kotimaassamme.
	VALTIOVALLAN TERVEHDYS Ministeri Aarno Strömmer	
	MAASSAMUUTON HISTORIAA Akateemikko Eino Jutikkala	
	MAASSAMUUTTO EUROOPASSA Prof. Maurice Allefresde (OECD)	
	MAASSAMUUTTO KOTIMAASSA Ylijoht. Aaro Kenttä (Tilastokeskus)	
	KESKUSTELUA Kahvi	
15.15	MUUTTOLIIKKEEN YHTEISKUNNALLISET SEURAUKSET Prof. Juhani Tauriainen (HY)	Mitä sosiaalisia ja taloudellisia seurauksia muuttoliike on aiheuttanut yhteiskunnassamme. Rakennemuutos on tarjonnut ihmiselle uuden työpaikan uudessa ympäristössä. Samalla se on muuttanut sekä lähtö- että tuloalueen sosiaalista ja taloudellista rakennetta. Mihin suuntaan?
15.30	MUUTTAJAN MUOTOKUVA - MUUTTAJAN MOTIIVIT JA VALINNAT TALOUDELLISET TEKIJÄT Yht.maist. Ilkka Leveelahti (TaY) SOSIAALISET TEKIJÄT Fil.maist. Pekka Huuhtanen (TvM) ALUEELLISET VALINNAT Apul.prof. Lauri Hautamäki (HY)	Kuka sitten on muuttaja, miksi hän muuttaa, mitkä ovat hänen motiivinsa, odotuksensa, kekkemuksensa ja käsityksensä? Mistä hän muuttaa ja minne? Mikä on alueellisten valintojen perusta?
	KESKUSTELUA	
18.00	Päivällinen	
19.30	Saunomista, uintia, yms.	

PERJANTAI 21.11.1975

TEEMA

7.30 Aamu-uinti, lenkkeily, kahviaamiainen

9.00 YKSILÖ JA ALUEPOLITIikka
 MAASSAMJUTON OHJAUS
 Suunn.siht. Jouko Kajanoja (VNK)
 HALLINNON NÄKÖKULMAT:
 SISÄASIAINMINISTERIÖ
 Ylitarkastaja Arto Salmela
 VALTIOVARAINMINISTERIÖ
 Ylijohtaja Timo Relander
 SEUTUSUUNNITTELUN KESKUS-
 LIITTO
 Toiminnanjohtaja Juha Talvitie
 SUOMEN KAUPUNKILIITTO
 Apul.os.pääll. Veikko Tattari
 SUOMEN KUNNALLISLIITTO
 Apul.joht. Eero Kaivukoski
 FINLANDS SVENSKA KOMMUN-
 FÖRBUND
 Johtaja Karl-Johan Brunström

Maassamme aluepolitiikan harjoittamisen käytännöllinen vastuu on valtioneuvoston kanslialla. Aluepolitiikan toteuttamiseen osallistuvat myös muut valtion viranomaiset, seutukaavaliitot ja kunnat. Miten noudatettua aluepolitiikkaa olisi arvioitava muuttavan ihmisen kannalta, onko se onnistunutta vai ei ?

KESKUSTELUA

11.00 SIJOITTAMISEN VAPAAUS JA OHJAUS
 TYÖMARKKINOIDEN NÄKÖKULMA:

TYÖVOIMAMINISTERIÖ
 Ylitarkastaja Hannu Kauppi
 KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINIS-
 TERIÖ
 Ylijohtaja Pekka Rekola
 SAK
 Tutkimussiht. Jouko Heino
 STK
 Johtaja Tauno Ranta

Työpaikkojen määrän ja laadun vaihtelut eri alueilla aiheuttavat muuttoliikettä. Yrittäjä ratkaisee yrityksen ja uusien työpaikojen alueellisen sijoittumisen. Minkälaista yhteiskunnan toimesta tapahtuvan työpaikkojen sijainninhajauksen tulisi olla - vai tarvitse sitä?

KESKUSTELUA

12.30 Lounas

13.30 YKSILÖN SOPEUTUMINEN MUUTTUVAAN YMPÄRISTÖÖN

Pastori Jouni Apajalahti
 PUHEENVUOROT:
 SUUNNITTELIJA:
 Prof. Matti Aaltonen (OY)
 YHTEISKUNTAKRIITIKKO:
 Kirjailija Aku-Kimmo Ripatti (Oulu)

Miten ihminen on sopeutunut muuttuvaan ympäristöön. Ympäristö on muuttunut sekä lähtäen tuloalueella aiheuttaen sosiaalista sopeutumattomuutta, juurettomuutta tai turvattomuutta ja mielen levottomuutta. Onko näillä ilmiöillä yhteyttä yhteiskunnan voimakkaan rakennemuutokseen ja muuttoliikkeeseen ?

SOSIAALIPSYKOLOGI:
 Prof. Elina Haavio-Mannila (HY)
 KRIMINOLOGI:
 Erikoistutk. Kauko Aromaa

- 15.00 MAASSAMUUTON OHJAUS -
 MASSAMUUTON OHJAUSTAKO?
 PUOLUEIDEN PUHEENVUOROT
 KESKUSTELUA Kahvi
- Aluepolitiikan kehukset luodaan eduskunnassa. Poliittisilla puolueilla on mahdollisuus taksillään vaikuttaa maassamuuton laajuute ja suuntautumiseen. Onko aluepolitiikka t teutunut puolueiden tavoitteiden mukaisest Ovatko kannattajat tyytyväisiä tähän - e huomenna ?
- 16.20 TIETÄÄKÖ PÄÄTTÄJÄ MITÄ PÄÄTTÄÄ,
 TIETÄÄKÖ MUUTTAJA MIKSI MUUT-
 TAA ?
 YHTEENVETO TIEDON TASOSTA
 KÄYDYN KESKUSTELUN POHJAL-
 TA
 Toiminnanjoht. Jouko Hulko
 (Vesteliitto)
 TIEDON TARVE TULEVAISUUDESSA
 SYMPOSIUM-TYÖRYHMÄN RA-
 PORTTI
- Alustusten ja puheenvuorojen pohjalta teh johtopäätöksiä. Onko maassamuuton ohjau koskevien päätösten pohjana ollut käytett riittävästi tietoa - erityisesti tietoa siitä, muutoksia muuttoliike on aikaansaanut yks sen ihmisen viihtyvyydessä ? Tarvitaanko tietoa tulevan muuttoliikkeen ohjauksessa Kuka sitä tulee tuottamaan ?
- 16.40 SYMPOSIUMIN PÄÄTÖSSANAT
 Siirtolaisuusinstituutin hallituksen
 puheenjohtaja prof. Vilho Niite-
 maa